

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
 ЗАХІДНОКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
 ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ
 ІНСТИТУТ МЕНЕДЖМЕНТУ

ЗАТВЕРДЖУЮ:
 Директор ІФНІМ
 Галина ЛЯХОВИЧ

«_____» 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ:
 В.о. проректора з НПР
 Віктор ОСТРОВЕРХОВ

«_____» 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни “Історія економічних вчень”

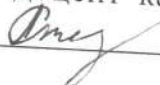
ступінь вищої освіти – бакалавр
 галузь знань – 05 Соціальні та поведінкові науки
 спеціальність – 051 Економіка
 освітньо-професійна програма - ” Міжнародна економіка “

Кафедра міжнародної економіки, маркетингу і менеджменту

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (семін.) (год.)	ІРС (год.)	Тренінг. КПІЗ (год.)	Самост. робота студ. (год.)	Разом (год.)	Екз. (сем.)
Денна	I	1	30	30	4	8	48	120	Екзамен, 1

31.08.2023

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки спеціальності 051 Економіка, затвердженої Вченою радою ЗУНУ (протокол №10 від 23.06.2023 р.).

Робочу програму склала:
склала канд. екон. наук доцент кафедри міжнародної економіки, маркетингу і менеджменту ІФННІМ, Лілія СТЕФАНІШИН.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри міжнародної економіки, маркетингу і менеджменту ІФННІМ (ЗУНУ), протокол №1 від 28 серпня 2023 р.

Завідувач кафедри
д-р екон. наук, професор Ірина БІЛЕЦЬКА

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 051 Економіка, протокол № _____ від _____ р.

Голова групи
забезпечення спеціальності
д-р.е.н професор

 Віктор КОЗЮК

**СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Історія економічних вчень»**

1. Опис дисципліни «Історія економічних вчень»

Дисципліна “ Історія економічних вчень ”	Галузь знань, спеціальність, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 4	галузь знань – 05 Соціальні та поведінкові науки	Нормативна дисципліна циклу професійної підготовки. Мова навчання: українська
Кількість залікових модулів – 4	спеціальність 051«Економіка» освітньо-професійна програма “ Міжнародна економіка ”	Рік підготовки: денна – 1 Семестр: денна – 1
Кількість змістових модулів – 2		Лекції: денна – 30 Практичні заняття: денна – 30
Загальна кількість годин – 120	ступінь вищої освіти – бакалавр	Самостійна робота: Денна – 48 год. (в т.ч. 8 год.– тренінг, КППЗ з дисципліни) Індивідуальна робота Денна – 4 годин
Тижневих годин -8 год., з них аудиторних -4 год		Вид підсумкового контролю – екзамен 1 сем.

2. Мета і завдання дисципліни «Історія економічних вчень»

2.1. Мета вивчення дисципліни.

Метою дисципліни є вивчення і осмислення основних етапів становлення економічної науки, як основного джерела знань, визначення соціально-економічних умов, в яких виникали економічні концепції, їх змісту, соціальної спрямованості, наслідків для практики господарювання в різних країнах світу в історичному аспекті. Формування системи знань про основні етапи і напрями розвитку економічних учень; передумови та закономірності розвитку світової економічної науки, економічні концепції головних течій і напрямів економічної думки.

2.2. Завдання вивчення дисципліни.

- соціально-економічні передумови виникнення економічних ідей і концепції в різних країнах світу в певні історичні періоди;
- основну суть поглядів економістів різних країн світу за напрямками економічних досліджень;
- основні напрями економічної думки з часу її виникнення і до тепер у різних країнах світу;
- суть історичного процесу розвитку економічних ідей і концепцій, що панують у суспільстві в певний історичний період і відображають інтереси окремих соціальних груп;
- основні етапи виникнення, становлення і розвиток вітчизняної економічної думки як самобутнього явища в економічній науці, її розвиток в Україні та вплив на форми і методи господарювання;

2.3. Найменування компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни: “ Історія економічних вчень ”

СКЗ. Розуміння особливостей провідних наукових шкіл та напрямів економічної науки

2.4. Передумови для вивчення дисципліни

Для успішного вивчення цієї дисципліни студенти повинні опанувати такі дисципліни: економічна теорія, історія, економіка.

2.5. Результати навчання.

ПРН 4. Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем.

ПРН 7. Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки.

ПРН 21. Вміти абстрактно мислити, застосувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня. А також особливостей поведінки їх суб'єктів.

3. Програма дисципліни “ Історія економічних вчень ”

Змістовий модуль 1. «Господарство і економічна думка періоду доринкових і нерегульованих ринкових відносин».

Тема 1. Вступ в Історію економічних вчень

Чому вивчають історію економічних вчень. Розвиток економічної думки: історичний аспект. Послідовність і суть напрямів та етапів розвитку економічної думки. Економічні вчення епохи доринковій економіки. Економічні вчення епохи нерегульованої ринкової економіки. Економічні вчення епохи регульованої (соціально орієнтованої) ринкової економіки.

Література: 1-4, 6, 7, 10, 13, 14, 16, 18-20, 22

Тема 2. Економічна думка стародавнього світу і середньовіччя.

Економічні вчення стародавнього світу. Економічні погляди в Древній Греції та Римі. Видатні грецькі філософи Ксенофонт (430-355р.р. до н.е.), Платон (427- 347р.р. до н.е.), Аристотель (384-322р.р. до н.е.) по праву вважаються першими вченими-економістами. Економіка в релігійному світосприйнятті. Вплив релігійних вірувань на економічні погляди. Економічні вчення середньовіччя. Значущі представники середньовічної економічної думки на Сході, як правило, згадується видатний ідеолог арабських держав Ібн-Хальдун, а в Європі - лідер так званої пізньої школи канонізму Фома Аквінський.

Література: 1-4, 6, 7, 10, 13, 14, 16, 18-20, 22

Тема 3. Меркантилізм.

Загальна характеристика. Найбільш видатні представники меркантилізму: французи *Ж. Воден* (1530-1596), *А. де Монкретьєн* (1575-1621), *Ж.Б. Кольбер* (1619-1683); англійці *Т. Мен* (1571-1641) *У. Петті* (1623-1687); італієць *А. Сеппа* (1550 - 1615), російський *І. Посошков* (1652-1726). Концепція раннього та пізнього меркантилізму; в Англії, Іспанії, Нового Світу (Америци), Франції. Заслуги і помилки меркантилістів.

Література: 1-4, 6, 7, 10, 13, 14, 16, 18-20, 22

Тема 4. Зародження економічного лібералізму.

Зародження ліберальної економічної думки. Найбільш видатні представники ліберизму: англієць *Вільям Петті*. *П'єр Буагільбер* (1646-1714 рр.). Школа фізіократів. Найбільш відомими представниками школи фізіократів були французи. *Франсуа Кене* (1694-1774 рр.), визнаний лідер і основоположник вчення фізіократів - специфічної течії в рамках класичної політичної економії, *А. Тюрго* (1727- 1781 рр.), *М. Мірабо* (1715-1789 рр.). Економічні вчення Ф. Кене та А. Тюрго .

Література: 1-4, 6, 7, 10, 13, 14, 16, 18-20, 22

Тема 5. Класична політична економіка.

Адам Сміт – Засновник класичної політичної економії. Вся так звана класична економічна школа може бути представлена принаймні п'ятьма іменами: *Адам Сміт*, *Давид Рікардо*, *Жан Батист Сей*, *Томас Мальтус*, *Джон Стюарт Мілль* . Розвиток класичної школи. Найбільш видатні представники Давида Рікардо, англієць *Т.Мальтус*; *Жан Батист Сей*. Реформування економічного лібералізму. Головним ідеологом ліберального реформізму є *Джон Стюарт Мілль* .

Література: 1-4, 6, 7, 10, 13, 14, 16, 18-20, 22

Тема 6. Історична школа.

Передумови виникнення і особливості німецької історичної школи. Протистояння «молодих» держав, насамперед США, Німеччини та Японії з «старою» Європою, Англія, Франція. Північноамериканський протекціонізм. Ідеї доктрини економічного націоналізму, були А. Гамільтон (1757-1804), Х. Кері (1793-1879) і дещо пізніше С. Паттен (1852-1922).

Література: 1-4, 6, 7, 10, 13, 14, 16, 18-20, 22

Змістовий модуль 2. «Господарство світу та України і генезис сучасної економічної думки (парадигми ХХ – початку ХХІ століття)».

Тема 7. Економічні концепції раннього соціалізму.

Зародження соціалістичних ідей. школи соціалістичної доктрина. Економічні ідеї авторів утопічного соціалізму Р. Оуена (1771-1858) в Англії та К. Сен-Сімона (1760-1825) і Ш. Фур'є (1772-1837). Дрібнобуржуазний соціалізм Сімонді і Прудона. Реформаторські ідеї П. Прудона

Література: 1-4, 6, 7, 10, 13, 14, 16, 18-20, 22

Тема 8. Марксистська економічна доктрина.

К. Маркс - основоположник наукового соціалізму. «Маніфест Комуністичної партії». теорія К. Маркса викладена в «Капіталі». Економічне вчення К. Маркса. Еволюція марксистського економічного вчення. Дві теоретичні течії: ортодоксальна(очолив німецький соціаліст Карл Каутський) і ревізіоністська(один з керівників німецький соціал- демократ Едуард Бернштейн).

Література: 1-4, 6, 7, 10, 13, 14, 16, 18-20, 22

Тема 9. Маржиналізм – доктрина неокласичного ліберізму.

Сутність маржиналізму. Закони маржиналістики. Найбільш видатні представники німецький економіст Генріх Госсен, а також французький філософ і математик Антуан Огюст Курно. Австрійська школа. Три найвидатніших представника цього напрямку - Карл Менгер, Фрідріх Візер і Ойген (Євген) Бем-Баверк . Лозанська школа. Найбільш видатними представниками є професор Лозанського університету в Швейцарії Леон Вальрас і його наступник Вільфредо Парето. Кембріджська школа . Батько-засновник Альфред Маршалл .

Література: 1-4, 6, 7, 10, 13, 14, 16, 18-20, 22

Тема 10. Інституціоналізм.

Передумови зародження і етапи розвитку інституціоналізму (*протестуючий; позитивістський інституціоналізму; неоінституціоналізм*) . Основні риси інституціоналізму. Основоположником інституціоналізму є Торстейн Веблен, а послідовниками - Джон Коммонс і Уеслі Мітчелл. Неоінституціоналізм. Найбільш видатним представником неоінституціоналізму є як зазначалося вище, Дж. Гелбрейт.

Література: 1-4, 6, 7, 10, 13, 14, 16, 18-20, 22

Тема 11. Кейсіанство.

Криза капіталістичної економіки і необхідність нової парадигми. Загальна характеристика доктрини регульованого капіталізму. Значення ідей Дж. Кейнса для економічної науки. Суть бюджетної політики по Кейнсу

Література: 1-4, 6, 7, 10, 13, 14, 16, 18-20, 22

Тема 12. Неокейсіанство.

Переосмислення спадщини Дж. Кейнса. Неокейнсіанські доктрини державного регулювання економіки. Послідовники вчення Дж. М. Кейнса Е. Хансен, С. Харріс, Дж. М. Кларк та ін. Посткейнсіанство. Основними теоретиками посткейнсіанства є англійці Джоан Робінсон, Г.Л. Шеклі, Н. Калдор (угорського походження) та італієць П. Сраффа. три різновиди посткейнсіанства. «Неокласичний синтез» П. Самуельсона і метод «витрат-випуск» В. Леонтьєва

Література: 1-4, 6, 7, 10, 13, 14, 16, 18-20, 22

Тема 13. Неоліберизм.

Виникнення неолібералізму. Концепція соціального ринкового господарства. Неолібералізм Фрейбурзької школи. Економічний лібералізм Л. Мізеса і Ф. Хайєка. Чиказька школа монетаризму. М. Фрідмен «Кількісна теорія грошей».

Література: 1-4, 6, 7, 10, 13, 14, 16, 18-20, 22

Тема 14. Нові сфери дослідження в економічній теорії.

Теорія економіки пропозицій (А. Лаффер і Дж. Гилдер). Теорія раціональних очікувань (Дж. Мут, Т. Лукас і Л. Реппінг.). Внески Дж.Стіглера і Р.Коуза. Роботи американських економістів, Джорджа Стігліца (1911 р.) і Рональда Коуза (1910 р.). Проблемам заощаджень і інвестицій присвячені роботи американця *Франка Модильяні* (1918 р.). Німецькі неошумпетеріанці (Р. Менш, А. Кляйнкнехт та ін.)

Література: 1-4, 6, 7, 10, 13, 14, 16, 18-20, 22

Тема 15. Економічна політика України в період незалежності.

Особливість економіки України у перші роки її незалежності В новітній історії національної економіки виділяють два періоди її відродження. Етапи реформування національної економіки.

Література: 1-4, 6, 7, 10, 13, 14, 16, 18-20, 22

4. Структура залікового кредиту дисципліни “ Історія економічних вчень ” Заочна форма навчання

	Кількість годин					
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Тренінг КПЗ	ІРС	Контрольні заходи
Змістовий модуль 1. Теорія митного регулювання та основи митної справи в Україні						
Тема 1. Вступ в Історію економічних вчень	2	2	3	1	1	Тест
Тема 2. Економічна думка стародавнього світу і середньовіччя.	2	2	3			Тест
Тема 3. Меркантилізм.	2	2	3	1		Тест
Тема 4. Зародження економічного лібералізму.	2	2	3			Тест
Тема 5. Класична політична економіка.	2	2	3	1		Тест
Тема 6. Історична школа.	2	2	3		1	Тест
Змістовий модуль 2. Практичні заходи щодо митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні						
Тема 7. Економічні концепції раннього соціалізму.	2	2	3	2	1	Тест
Тема 8. Марксистська економічна доктрина.	2	2	3			Тест
Тема 9. Маржиналізм – доктрина неокласичного ліберізму.	2	2	4			Тест
Тема 10. Інституціоналізм.	2	2	4	2	1	Тест
Тема 11. Кейсіанство.	2	2	3			Тест
Тема 12. Неокейсіанство.	2	2	4			Тест
Тема 13. Неоліберізм.	2	2	3			Тест
Тема 14. Нові сфери дослідження в економічній теорії.	2	2	3	1		Тест
Тема 15. Економічна політика України в період незалежності.	2	2	3		Тест	
Тренінг				8		
Разом	30	30	48	8	4	120

5. Тематика практичних завдань

Практичне заняття № 1

Тема: Вступ в Історію економічних вчень

Мета: знати поняття, ознаки та види періодизації економічних вчень.

Ключові слова: предмет вивчення, причини вивчення, «скарбниця економічних знань», сенс наукової ідеї, доринкова економіка, меркантилізм, нерегульована ринкова економіка, регульована ринкова економіка.

Питання для обговорення:

1. Що є предметом вивчення історії економічних вчень?
2. Охарактеризуйте передумови, що зумовлюють доцільність вивчення історії економічних вчень.
3. У чому полягають особливості історико-господарського контексту розвитку економічної думки.
4. Розкрийте сутність етапів і теоретичних напрямків курсу «Історія економічних вчень».
5. Проблеми періодизації історії розвитку економіки. Цивілізаційна парадигма суспільного розвитку
6. Мета і завдання навчальної дисципліни «Історія економічних вчень»

Теми рефератів

1. Роль економічної науки у функціонуванні ринкової економіки України.
2. Творчі зв'язки економічної історії, економічної теорії та сучасної практики.
3. Економічні вчення епохи нерегульованої ринкової економіки.
4. Економічні вчення епохи регульованої (соціально орієнтованої) ринкової економіки

Література: 1-4, 6, 7, 10, 13, 14, 16, 18-20, 22

Практичне заняття № 2

Тема. Економічна думка стародавнього світу і середньовіччя.

Мета: сформувати у студентів розуміння особливості економічного розвитку давньосхідних суспільств: Месопотамія, Індія, Китай, Давній Вавілон, Давній Єгипет.

Ключові слова: поділ праці, аристотелівський підхід, «економія», «хрематистика», Біблія, ідея справедливої ціни, грошова позика під відсотки, розподіл багатства, теорія «справедливої зарплати».

Питання для обговорення:

1. Розкрийте сутність аристотелівської концепції про економіку і хрематистику.
2. Які основні риси середньовічної економічної думки на арабському Сході? Викладіть суть концепції «соціальної фізики» Ібн-Хальдуна.
3. Які методологічні принципи використовували в своїх економічних поглядах каноністи?
4. Наведіть трактування основних економічних категорій Фоми Аквінського.

Теми рефератів:

1. Господарство України за первіснообщинного ладу.
2. Основні етапи господарської еволюції первісного суспільства.
3. Особливості економічного розвитку давньосхідних суспільств: Месопотамія, Індія, Китай, Давній Вавілон, Давній Єгипет.

Література: 2;5; 9;13; 20;23;27.

Практичне заняття № 3

Тема . Меркантилізм.

1. **Мета:** сформувати у студентів розуміння поняття меркантилізму. Економічна політика меркантилізму і сучасність.

Ключові слова: меркантилізм, принципи меркантилізму, меркантилізм грошового балансу, політика протекціонізму

Питання для обговорення:

1. Що таке меркантилізм? Які історичні передумови зумовили його виникнення?
2. Розкрийте суть концепції національного багатства і шляхів його

примноження в поглядах ранніх і пізніх меркантилістів.

3. Порівняйте трактування грошей та їх функцій в періоди раннього і пізнього меркантилізму.

4. Викладіть історичні особливості меркантилізму в Іспанії, Англії та Франції.

5. Наведіть заслуги і помилки меркантилістів.

6. Теорія грошового балансу раннього меркантилізму. В.Стаффорд (Англія), Г. Скарuffі (Італія).

7. Меркантилістська доктрина в сучасній теорії і практиці.

Теми рефератів:

1. Матеріальні передумови виникнення меркантилізму.

2. Охарактеризуйте джерело грошового багатства відповідно до меркантилістської концепції.

3. Принципи раннього меркантилізму.

4. Характерні риси зрілого меркантилізму.

5. Характерні теорії для раннього та зрілого меркантилізму.

6. Розвиток ідей меркантилізму в сучасних умовах.

7. Теорія пізнього меркантилізму в економічній політиці Б. Хмельницького.

8. Економічна політика меркантилізму і сучасність.

Література: 2;5; 9;13; 20;23;27.

Практичне заняття № 4

Тема: Зародження економічного лібералізму.

Мета: сформувати у студентів розуміння поняття ліберизму.

Ключові слова: ліберальна економічна думка, «батько політичної економії», тема пропорціональності, трудова теорія вартості, перші економісти, три громадських класа, капітал.

Питання та завдання для контролю

1. Наведіть приклади антимеркантилістських поглядів У. Петті і П. Буагільбера.

2. Чому У. Петті і П. Буагільбер негативно розглядали роль торгівлі та торгового капіталу в створенні національного багатства? Як ними трактується теорія вартості?

3. Що таке фізіократія? Які особливості притаманні вченню фізіократів?

4. Розкрийте суть вчення Ф. Кене про «чистий продукт».

5. Які особливості теоретичних поглядів Ф. Кене про класи і капітал?

6. Як уявляв собі Ф. Кене механізм кругообігу господарського життя? У чому історико-економічне значення його теорії відтворення?

7. Які економічні ідеї А. Тюрго показують його прихильність вченню фізіократів?

8. Роз'ясніть трактування А. Тюрго категорій «багатство», «заробітна плата», «гроші», «позиковий відсоток», «ціна».

Теми рефератів

1. Як У. Петті розглядав категорію "гроші"?

2. Як обумовлюється теорія вартості У. Петті і П. Буагільбера?

3. Де створюється "чистий продукт" відповідно до вчення Ф. Кене та охарактеризуйте його.

4. Охарактеризуйте яку працю вважає А.Тюрго єдиним джерелом усякого багатства?

Практичне заняття № 5

Тема: Класична політична економіка.

Мета: сформувати у студентів розуміння поняття економічного лібералізму.

Ключові слова: класична школа, концепція економічного лібералізму, засновник класичної школи, «економічна людина», «невидима рука», трудова теорія, «ціна праці», теорія народонаселення, «теорія компенсації», ліберали, консерватори, ліберальний реформізм.

Питання та завдання для контролю

1. У чому сутність концепції А. Сміта про «економічну людину» і «невидиму руку»?
2. Які положення обґрунтовує А. Сміт у своїй теорії поділу праці?
3. Які класи виділяв в суспільстві А. Сміт? Порівняйте його позицію з цієї проблеми з фізіократичною.
4. Охарактеризуйте теоретичні позиції А. Сміта про заробітну плату, прибуток і капітал.
5. Наведіть судження Д. Рікардо з приводу категорій «вартість» і «капітал», доходів основних класів суспільства і грошей.
6. Дайте оцінку висловлюванням Д. Рікардо про тенденції заробітної плати і прибутку до зниження в умовах «приватної та вільної ринкової конкуренції».
7. Чим обумовлено положення Д. Рікардо про те, що «рента не є складова частина ціни товарів».
8. Покажіть суперечливість трактувань А. Сміта з приводу категорії «вартість».
9. У чому суть та основні положення «закону Сея»?
10. Чи правомірне трактування Ж.Б. Сея про походження доходів підприємців?
11. Які основні ідеї книги Т. Мальтуса «Досвід про закон народонаселення» і в чому їх значення для економічної науки?
12. У чому полягає сенс реформаторських ідей Дж.С. Мілля?

Теми рефератів

1. Чим зумовлена вартість товарів у розвиненому суспільстві відповідно до поглядів А. Сміта.
2. Яка з людських властивостей, за А. Смітом визначає економічну поведінку людини та опишіть її.
3. Які причини породжують тенденцію норми прибутку до зниження відповідно до поглядів Д. Рікардо.
4. У чому полягає прихильність Д. Рікардо до концепції економічного лібералізму.

Практичне заняття № 6

Тема: Класична політична економіка.

Мета: сформувати у студентів розуміння поняття «німецька істрична школа».

Ключові слова: «німецька істрична школа», стадії національної економіки, протекціонізм, гармонійний розвиток економіки.

Запитання і завдання для контролю

1. Що зумовило подібного роду назву цього напрямку економічної думки?
2. Сформулюйте сутність методологічних особливостей історичної школи Німеччини.
3. У чому сутність запропонованого Ф. Лістом протекціонізму.
4. У чому полягають особливості північноамериканського протекціонізму.
5. Які передумови зумовили зародження історичної школи Німеччини?

Теми рефератів

1. Північноамериканський протекціонізм та його характеристика.
2. Ф. Ліста та його наукові праці.
5. Яка з людських властивостей, за А. Смітом визначає економічну поведінку людини та опишіть її.
6. Які причини породжують тенденцію норми прибутку до зниження відповідно до поглядів Д. Рікардо.
7. У чому полягає прихильність Д. Рікардо до концепції економічного лібералізму.

Практичне заняття № 7

Тема: Економічні концепції раннього соціалізму.

Мета: сформувані у студентів розуміння поняття «німецька істрична школа».

Ключові слова: соціалізм, утопісти, ідеалісти, капіталізм, рікардинці, лібералізм, колективізм.

Запитання і завдання для контролю.

1. У чому полягає сутність «соціальної справедливості» у працях представників раннього соціалізму?
2. Які школи включає соціалістична доктрина і в чому їх сутність?
3. Якими аргументами мотивують лідери утопічного соціалізму своє неприйняття інституту приватної власності?
4. Які кінцеві цілі доктрин утопічного соціалізму епохи промислового перевороту?
5. Як характеризує К. Сен-Сімон рекомендоване їм індустриальне суспільство?
6. Що розумів Фур'є під самоврядними громадами-фалангами?
7. У чому особливості теоретичних положень Р. Оуена про вартість?
8. Хто такі сен-симоновські «промисловці»? Кого Сен-Сімон відносить до «непромислових класів» і «класу правителів»?
9. Чому Сімонді вважає капіталістичну систему неприродною?
10. Яке тлумачення власності приводив Прудон?
11. Яку роль відводили державі представники дрібнобуржуазного соціалізму?

Теми рефератів

1. Утопічний соціалізм та його представники і їх економічні вчення.
2. Р. Оуен та його економічні погляди.
3. Дрібнобуржуазний соціалізм та його представники.
4. Жан Леонор Симонд де Сімонді (1773-1842рр.) та його наукові праці.
5. П'єр Жозеф Прудон (1809-1865) та його наукові праці.

Практичне заняття № 8

Тема: Марксистська економічна доктрина.

Мета: сформувані у студентів розуміння поняття марксизму. .

Ключові слова: пролетаріат, буржуазія, лібералізм, марксизм, соціалізм, імпералізм, маржиналізм

Запитання і завдання для контролю

1. Охарактеризуйте історичні умови виникнення марксизму.
2. Що прийняв К. Маркс в якості наукових джерел для своїх досліджень?
3. Як вимагає К. Маркс категорію «вартість»?
4. Розкрийте сутність введеного Марксом поняття «додаткова вартість».
5. Що Ви розумієте під терміном «накопичення капіталу», запропонованого Марксом?
6. Якими аргументами керувався К. Маркс, обгрунтовуючи загибель

капіталізму? Наведіть Вашу думку.

7. Проаналізуйте марксистське поняття «органічна будова капіталу», «норма експлуатації».

8. Ким було розвинене марксистське вчення? З чим не були згодні його послідовники?

9. Яку роль Ви відводите В.І. Леніну в удосконаленні марксистського вчення?

Теми рефератів.

1. Охарактеризуйте одну з ключових теорій у "Капіталі" К. Маркса.
2. Опишіть положення К.Маркса, яке стало новим для політичної економії.
3. Що є центральним елементом економічного вчення К. Маркса.
4. Сутність марксистської теорії доходів.

Практичне заняття № 9

Тема: Маржиналізм – доктрина неокласичного ліберізму.

Мета: сформувані у студентів розуміння поняття ідея маржиналізму .

Ключові слова: фритридерство, історична школа, економічна теорія, маржиналізм, економіка, суб'єктивна цінність

Запитання і завдання для контролю

1. У чому полягає основна ідея маржиналізму?
2. Сформулюйте головні теоретичні принципи попередників маржиналізму - «закони Госсена».
3. Назвіть основні передумови, що зумовили зміну класичної політичної економії маржинальною економічною теорією.
4. Розкрийте суть менгерівського розподілу благ на блага нижчого і вищого порядку за принципом комплементарності (доповнюваності).
5. Як О. Бем-Баверк трактує категорію вартість (цінність) і принцип спадної корисності виходячи з свого прикладу про самотнього поселенця?
6. Який зміст «теорії очікування» О. Бем-Баверка?
7. Що лежить в основі «теорії зобов'язання» Ф. Візер?
8. Яка головна заслуга Л. Вальраса в економічній науці?
9. Розкрийте особливості моделі макроекономічної рівноваги Л. Вальраса.
10. Сформулюйте поняття «оптимум Парето».
11. Які судження А. Маршалла про функціональні взаємозв'язки чинників «ціна», «попит» і «пропозиція»?
12. У чому новизна характеристики ринкової ціни у трактуванні А. Маршалла?
13. Що розумів А. Пігу під «економічною теорією добробуту».

Теми рефератів

1. На якому дослідженні базується маржиналізм (маржинальна економічна теорія)?

2. Як визначають вартість (цінність) автори першого етапу "маржинальної революції"?

Практичне заняття № 10

Тема: Інституціоналізм.

Мета: сформувані у студентів розуміння поняття інституціоналізм.

Ключові слова: інституціоналізм, класична і неокласична доктрина, ідеї інституціоналізму, неоінституціоналізм, теорія детермінізму.

Запитання і завдання контролю

1. Які історико-економічні передумови зумовили виникнення інституціоналізму?
2. Чому інституціоналізм вважають альтернативною неокласичною теорією?
3. Назвіть етапи розвитку інституціоналізму і вкажіть їх особливості.
4. Що таке «інститути» у трактуванні американських авторів, у тому числі Т. Веблена?
5. Розкрийте суть поняття «ефект Веблена».
6. У чому суть трактування категорії «операція» у Дж. Коммонса?
7. У чому полягає особистий внесок У. Мітчелла в інституційний напрямок економічної думки?
8. Сформулюйте сутність поняття «ефект домінування» Фр. Перру.
9. Який внесок у розвиток економічної науки вніс Дж. Гелбрейт?
10. У чому полягає сутність теорії технологічного детермінізму Дж. Гелбрейта?

Теми рефератів

1. Зародження інституціонального напряму економічної думки як обґрунтування соціального контролю суспільства над економікою
2. Соціально-психологічний інституціоналізм Т. Веблена
3. Соціально-правовий інституціоналізм Джона Р. Коммонса
4. Кон'юнктурно-статистичний (емпірично-прогностичний) інституціоналізм Веслі Клер Мітчелла

Практичне заняття № 11

Тема: Кейнсіанство.

Мета: сформувати у студентів розуміння суті бюджетної політики по Кейнсу.

Ключові слова: капіталістична економіка, регульований капіталізм, макроекономіка, регулювання попиту.

Запитання і завдання для контролю

1. Як вплинула світова економічна криза в першій третині ХХ ст. на принципи саморегулювання ринкової економіки?
2. Чому необхідно було поновити методологію економічної теорії на початку ХХ ст.?
3. Назвіть найбільш відомих вчених, які внесли вагомий внесок у розвиток економічної науки того часу. У чому суть їхніх вчень.
4. Розкрийте зміст сутності економічного кругообігу за Кейнсом.
5. Що розумів Кейнс під сукупним попитом і сукупною пропозицією? Який вплив вони роблять на розвиток економіки?
6. У чому суть «психологічного закону» Дж. Кейнса?
7. Розкрийте зміст понять «політика експансії» і «політика стримування» за Дж. Кейнсом.
8. Як Дж. Кейнс обґрунтує необхідність втручання держави в економіку.
9. Які два способи регулювання попиту пропонував Кейнс?

Теми рефератів

1. Основа методології дослідження Дж.М. Кейнса.
2. Що Дж.М. Кейнс відносив до теоретичних джерел своєї системи?
3. Охарактеризуйте теорії, які критикував Дж.М. Кейнс?
4. Що можна назвати ядром загальної теорії Дж.М. Кейнса?
5. Як змінюються темпи приросту споживання відповідно до "основного психологічного закону" Дж.М. Кейнса?
6. Як регулюється норма позичкового відсотку для стимулювання споживчого попиту та інвестиції держави на думку Дж.М. Кейнса?

Практичне заняття № 12

Тема Неокейсіанство.

Мета: сформувати у студентів розуміння поняття неокейсіанство. .

Ключові слова: неокейсіанство, посткейнсіанство, «Неокласичний синтез», дефіцит, попит, пропозиція.

Запитання і завдання для контролю

1. Які об'єктивні причини спонукали вчених переглядати спадщину Дж. Кейнса?
2. Які зміни в економічному розвитку країн ринкової економіки відбулися після Дж. Кейнса?
3. У чому полягає сутність неокейнсіанських доктрин?
4. Розкрийте особливості неокейнсіанства в США.
5. У чому Ви бачите особливості неокейнсіанства у Франції?
6. У чому полягає сутність кривої Філіпса і яке її практичне значення?
7. Викладіть особливості теорії економічного зростання, які розроблені Домаром, Харродом та Солоу.
8. Назвіть основних теоретиків посткейнсіанства і розкрийте коротко сутність їхніх вчень.
9. Наведіть три різновиди посткейнсіанства і дайте їм коротку характеристику.
10. У чому полягає сутність «неокласичного синтезу» П. Самуельсона?
11. Який внесок у розвиток економічної думки вніс В. Леонт'єв?

Теми рефератів

1. Теоретична система Дж.М. Кейнса. Що відбувається за кейнсіанською теорією, якщо дохід споживання зростає?
2. Предмет і метод економічної теорії Дж. М. Кейнса. Коли у кейнсіанській моделі досягається рівноважний рівень ВВП?
3. Дж. Кейнс про причини криз та безробіття.
4. Вплив кейнсіанства на формування економічної теорії Заходу.
5. Що означає мультиплікатор у простій кейнсіанській моделі?
6. Яку проблему неокейнсіанці висувають на перший план?

Практичне заняття № 13

Тема: Неоліберизм.

Мета: сформувати у студентів розуміння поняття неоліберизм.

Ключові слова: економічний лібералізм, монетаризм, конкуренція, німецький ордолібералізм, моносонія.

Запитання і завдання для контролю

1. Які передумови зародження неолібералізму і в чому його відмінності від кейнсіанства?
2. Які функції сучасної держави розглядаються неолібералами як функції «нічного сторожа» або «спортивного судді»? Наведіть приклади.
3. Розкрийте сутність навчання Л. Мізеса.
4. Який внесок вніс Ф. Хайєн у розвиток економічного лібералізму?
5. У чому полягає концепція «футбольної команди», розробленої представниками Фрейбурзької школи? Що припускає неолібералізм на відміну від кейнсіанства?
6. Що повинна держава, на думку неолібералів, виступаючи проти прямого державного регулювання і планового ціноутворення?
7. Яка концепція стала методологічною основою вчення німецького неолібералізму?
8. На використанні яких принципів ґрунтується лібералізація економіки, за

яку виступали неоліберали?

9. Яких принципів дотримується фрайбурзька школа неолібералізму в концепції соціального ринкового господарства?

Теми рефератів

1. Загальні теоретико-методологічні засади неолібералізму
2. Німецька школа неолібералізму, або ордолібералізму.
3. Теорія недосконалої конкуренції.
4. Теорія монополістичної конкуренції.

Практичне заняття № 14

Тема: Нові сфери дослідження в економічній теорії.

Мета: сформувати у студентів розуміння поняття теорія економіки пропозиції .

Ключові слова: теорія економіки пропозицій, теорії раціональних очікувань, міждержавна економічна інтеграція

Запитання і завдання для контролю

1. Розкрийте зміст теорії економіки пропозиції.
2. У чому полягає суть теорії раціональних очікувань?
3. Який внесок у розвиток економічної науки внесли Дж.Стиглер і Р.Коуз?
4. У чому полягає суть моделі «життєвого циклу» Ф.Модильяні?
5. Як аналізує А.Кляйнкнехт фактор ризику при інвестуванні?
6. Які проблеми міждержавної економічної інтеграції досліджує М. Аллі і Ян Тинберген і які шляхи їх вирішення вони пропонують?

Теми рефератів

1. Фактори пропозиції капіталу.
2. Економічна політика зростання.
3. Теорії економічного зростання.
4. Школи теорії раціонального вибору.

Практичне заняття № 15

Тема: Економічна політика України в період незалежності.

Мета: сформувати у студентів розуміння економічної політики України в період незалежності.

Ключові слова: перебудова, незалежність, залежність української економіки, бартеризація економіки, інвестиційна сфера, приватизація, податкова система, «тіньова» економіка.

Запитання і завдання для контролю

1. Економіка України в період кризи 90-х років ХХ ст.
2. Роздержавлення і приватизація.
3. Наслідки аграрної реформи та приватизаційних процесів в сільському господарстві України.
4. Шляхи інтеграції України у світове господарство.
5. Соціальні проблеми ринкового господарства сучасної України.

Теми рефератів

1. Економіка України після здобуття незалежності.
2. Ринкова трансформація економіки України, її результативність
3. Проблеми становлення ринкових відносин та основні тенденції економічної думки України на сучасному етапі.

6. КОМПЛЕКСНЕ ПРАКТИЧНЕ ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

Комплексне практичне індивідуальне завдання з дисципліни «Історія економічних вчень» виконується самостійно кожним студентом. КППЗ охоплює усі основні теми дисципліни «Історія економічних вчень». Метою виконання КППЗ є оволодіння навичками визначення митних податків і зборів, належних до сплати у бюджет. КППЗ оформлюється у відповідності з встановленими вимогами. Виконання КППЗ є одним із обов'язкових залікових модулів з дисципліни.

Варіанти КППЗ з дисципліни «Історія економічних вчень»

1. Предмет, завдання, методологія та функції курсу.
2. Матеріальні передумови виникнення і особливості економічної думки Стародавнього Сходу.
3. Найдавніші джерела економічної думки.
4. Економічні ідеї держав Стародавньої Азії.
5. Економічна думка Стародавньої Греції і Стародавнього Риму.
6. Економічне вчення Середньовіччя.
7. Економічні ідеї та політика меркантилізму.
8. Значення та історична обмеженість меркантилізму.
9. Економічна думка феодальної Європи.
10. Економічна думка Київської Русі.
11. Історичні умови виникнення і загальна характеристика класичної школи.
12. У. Петті – родоначальник класичної політичної економії в Англії.
13. П. Буагільбер – засновник класичної політичної економії у Франції.
14. Економічні передумови виникнення вчення фізіократів.
15. Методологічна платформа Ф. Кене.
16. А. Тюрго і його модель суспільства.
17. Економічна теорія А. Сміта.
18. Економічне вчення Д. Рікардо.
19. Історичні умови виникнення і загальна характеристика класичної школи.
20. У. Петті – родоначальник класичної політичної економії в Англії.
21. П. Буагільбер – засновник класичної політичної економії у Франції.
22. Економічні передумови виникнення вчення фізіократів.
23. Економічні погляди Ж.-Б. Сея.
24. Економічні ідеї Дж.-С. Мілля.
25. Економічна концепція Т. Мальтуса.
26. Історична школа в Німеччині.
27. Проект соціалістичного суспільства Т. Мора.
28. Економічні ідеї французьких демократів 18 століття (Ж. Мельє, Г. Маблі, Мореллі, Ж.-Ж. Руссо).
29. Економічні ідеї соціальних утопій К. Сен-Сімона, Ш. Фур'є і Р. Оуена.
30. Економічні ідеї соціалістів-рікардіанців і чартизму.
31. Історичні умови виникнення і початок формування марксистської економічної теорії.
32. Обґрунтування матеріалістичного принципу розуміння історії в працях Ф. Енгельса і К. Маркса.
33. Теоретичні проблеми “Капіталу” К. Маркса.
34. Розробка економічної концепції соціалізму.
35. Історична доля марксистського вчення.
36. Особливості розвитку економічної думки Німеччини початку 19 століття.

37. Економічні дослідження старої історичної школи (В. Рошер, Б. Гільде-брандт, К. Кніс).
38. Нова (молода) історична школа (Г. Шмоллер, А. Вагнер, К. Бюхер).
39. Еволюція нової історичної школи та формування соціального напрямку в економічній теорії: Р. Штольцман, Р. Штамлер, “ліберальний соціалізм” Ф. Оппенгеймера, теорія “універсалізму” О. Шпана.
40. Виникнення маржиналізму та його основні принципи.
41. “Революційна” особливість маржиналізму.
42. Теорія граничної корисності австрійської школи (К. Менгер, Ф. Візер, О. Бем-Баверк).
43. Маржинально-суб’єктивістські ідеї У. Джевонса.
44. Кембріджська економічна школа і виникнення неокласичної теорії. Вчення А. Маршалла та його аналітичний метод.
45. Американська школа граничної продуктивності. Загальне і специфічне в методології Дж.-Б. Кларка.
46. Лозаннська школа. Концепція економічної рівноваги (Л. Вальрас, В. Парето).
47. Революційно-демократична економічна думка Росії (О. Радіщев, декабристи, О. Герцен, М. Чернишевський, М. Добролюбов).
48. Основні напрями революційного народництва (П. Лавров, М. Бакунін, П. Ткачов)
49. Історичні передумови і напрями розгалуження марксистського економічного вчення.
50. Ленінська концепція соціалізму.
51. Розвиток ідей класичної школи (М. Балудянський, Т. Степанов, І. Вернадський, М. Бунге, А. Антонович, Г. Цехановецький, М. Вольський).
52. В. Каразин – представник фізіократичної школи в Україні.
53. Перші дослідники економіки Галичини (В. Навроцький, М. Павлик, І. Франко).
54. Економічні праці Й. Ланга.
55. Громадівський рух та його економічні ідеї (М. Драгоманов, С. Подолинський).
56. Розвиток ідей маржиналізму у дослідженнях українських економістів (Д. Піхно, Р. Орженцький, О. Білімович, Є. Слуцький).
57. Внесок М. Зібера у поширення марксистського економічного вчення.
58. Економічні теорії М. Туган-Барановського.
59. Українська економічна думка в період соціального перелому початку ХХ ст.
60. Парадигми ХХ століття.

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

Організація самостійної роботи студентів вимагає особливої уваги, тому, що частина питань кожної теми виноситься на самостійне вивчення студентами. Самостійна робота студента забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених кафедрою для вивчення навчальної дисципліни. Методичні матеріали передбачають можливість проведення самоконтролю (питання, тестування) з боку студента. Навчальний матеріал, передбачений для засвоєння під час самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальними матеріалами, який опрацьовується на навчальних заняттях:

Перелік питань для самостійної роботи студентів з дисципліни “ Історія економічних вчень ”

1. Матеріальні передумови виникнення і особливості економічної думки Стародавнього Сходу.
2. Найдавніші джерела економічної думки.
3. Економічні ідеї держав Стародавньої Азії.
4. Економічна думка Стародавньої Греції і Стародавнього Риму.
5. Економічне вчення Середньовіччя.
6. Економічні ідеї та політика меркантилізму.
7. Значення та історична обмеженість меркантилізму.
8. Економічна думка феодальної Європи.
9. Економічна думка Київської Русі.
10. Історичні умови виникнення і загальна характеристика класичної школи.
11. У. Петті – родоначальник класичної політичної економії в Англії.
12. П. Буагільбер – засновник класичної політичної економії у Франції.
13. Економічні передумови виникнення вчення фізіократів.
14. Методологічна платформа Ф. Кене.
15. Економічна теорія А. Сміта.
16. Економічне вчення Д. Рікардо.
17. Історичні умови виникнення і загальна характеристика класичної школи.
18. У. Петті – родоначальник класичної політичної економії в Англії.
19. П. Буагільбер – засновник класичної політичної економії у Франції.
20. Економічні передумови виникнення вчення фізіократів.
21. Історична школа в Німеччині.
22. Проект соціалістичного суспільства Т. Мора.
23. Економічні ідеї французьких демократів 18 століття (Ж. Мельє, Г. Маблі, Мореллі, Ж.-Ж. Руссо).
24. Економічні ідеї соціальних утопій К. Сен-Сімона, Ш. Фур'є і Р. Оуена.
25. Економічні ідеї соціалістів-рікардіанців і чартизму.
26. Історичні умови виникнення і початок формування марксистської економічної теорії.
27. Обґрунтування матеріалістичного принципу розуміння історії в працях Ф. Енгельса і К. Маркса.
28. Теоретичні проблеми “Капіталу” К. Маркса.
29. Розробка економічної концепції соціалізму.
30. Історична доля марксистського вчення.
31. Особливості розвитку економічної думки Німеччини початку 19 століття.
32. Економічні дослідження старої історичної школи (В. Рошер, Б. Гільде-брандт, К. Кніс).
33. Нова (молода) історична школа (Г. Шмоллер, А. Вагнер, К. Бюхер).
34. Еволюція нової історичної школи та формування соціального напрямку в економічній теорії: Р. Штольцман, Р. Штамлер, “ліберальний соціалізм” Ф. Оппенгеймера, теорія “універсалізму” О. Шпана.
35. Виникнення маржиналізму та його основні принципи.
36. “Революційна” особливість маржиналізму.
37. Кембріджська економічна школа і виникнення неокласичної теорії. Вчення А. Маршалла та його аналітичний метод.
38. Американська школа граничної продуктивності. Загальне і специфічне в методології Дж.-Б. Кларка.
39. Лозаннська школа. Концепція економічної рівноваги (Л. Вальрас, В. Парето).

40. Революційно-демократична економічна думка Росії (О. Радіщев, декабристи, О. Герцен, М. Чернишевський, М. Добролюбов).
41. Основні напрями революційного народництва (П. Лавров, М. Бакунін, П. Ткачов)
42. Історичні передумови і напрями розгалуження марксистського економічного вчення.
43. В. Каразин – представник фізіократичної школи в Україні.
44. Перші дослідники економіки Галичини (В. Навроцький, М. Павлик, І. Франко).
45. Економічні праці Й. Ланга.
46. Громадівський рух та його економічні ідеї (М. Драгоманов, С. Подолинський).
47. Розвиток ідей маржиналізму у дослідженнях українських економістів (Д. Піхно, Р. Орженцький, О. Білімович, Є. Слуцький).
48. Внесок М. Зібера у поширення марксистського економічного вчення.
49. Економічні теорії М. Туган-Барановського.
50. Українська економічна думка в період соціального перелому початку ХХ ст. Парадигми ХХ століття.

8. ТРЕНІНГ З ДИСЦИПЛІНИ “ Історія економічних вчень ”

Трєнінг (англ. *training*) – це запланований процес модифікації (зміни) відношення, знання чи поведінкових навичок того, хто навчається, через набуття навчального досвіду з тим, щоб досягти ефективного виконання в одному виді діяльності або в певній галузі. Тренування (від англ. to train – виховувати, навчати) — комплекс вправ для тренування в чому-небудь. Тренування – система підготовки організму людини з метою пристосування його до підвищених вимог і складних умов роботи й життя.

Порядок проведення тренінгу

1. **Вступна частина** проводиться з метою ознайомлення студентів з темою тренінгового заняття.
2. **Організаційна частина** полягає у створенні робочого настрою у колективі студентів, визначенні правил проведення тренінгового заняття. Можлива наявність роздаткового матеріалу у вигляді таблиць, бланків документів.
3. **Практична частина** реалізовується шляхом виконання завдань у групах студентів у кількості 3-5 осіб з певних проблемних питань теми тренінгового заняття.
4. **Підведення підсумків.** Обговорюється результати виконаних завдань у групах. Обмін думками з питань, які виносились на тренінгові заняття.

Тема тренінгу	“ Стратегія та тактика державного управління економікою в умовах трансформаційних реформ.”
Мета тренінгу	Ознайомити студентів з основним зміст економічних реформ та їх результативність відповідно до основних етапів розвитку української економіки.

9. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ТА МЕТОДИ ДЕМОНСТРУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

У процесі вивчення дисципліни “ Історія економічних вчень ” використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:застосовуються:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- тестування та опитування;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- розрахункові та розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- розрахункові роботи;
- екзамен;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

10. КРИТЕРІЇ, ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни “ Історія економічних вчень ” визначається як середньозважена величина

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2 (ректорська контрольна робота)	Заліковий модуль 3 (підсумкова оцінка за КПІЗ, враховуючи поточне опитування)	Заліковий модуль 4 (екзамен)
20%	20%	20%	40%
1. Опитування (тестування) під час заняття (Тема 1-6 по 5 балів) = 30 балів 2. Письмова робота = 70 балів	1. Опитування (тестування) під час заняття (Тема 7-15 по 5 балів) = 45 балів 2. Письмова (контрольна) робота = 55 балів	1. Активна участь у тренінгах = 20 балів 2. Написання КПІЗ, на основі сформованих індивідуальних завдань = 50 балів 3. Захист КПІЗ = 30 балів	1. Відповідь на два запитання, кожне з яких = 20 балів, а у підсумку = 40 балів 2. Практичне завдання = 60 балів

Шкала оцінювання:

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов’язковим повторним курсом)

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	Мультимедійне забезпечення викладання лекцій (проектор; <i>on-line</i> платформи: <i>ZOOM</i> ; <i>Google Meet</i>)	1-15
2.	Система дистанційного навчання ЗУНУ <i>moodle.wunu.edu.ua</i>	1-15
3.	Електронний варіант лекцій	1-15
4.	Індивідуальні завдання для самостійного виконання (електронний варіант)	1-15

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Базилевич В.Д., Гражевська Н.І. та ін.. Історія економічних учень: Навч.посіб. / К.: Знання, 2016.
2. Добрянская Н.А. Фактори впливу на трудовий потенціал села/ Н.А. Добрянская, В.В. Попович, А.А. Нікіфорчук// Регіональна бізнес- економіка та управління.- Вінниця, 2014.- №1 (41). – с.86-94.
3. Добрянська Н.А. Вплив економічного та інституційного середовища на діяльність диверсифікованих корпоративних об'єднань/ Н.А. Добрянська, А.А. Нікіфорчук // Вісник ХНАУ. Економічні науки. – Харків, 2013. -№6.- С. 117 - 122.
4. Добрянська Н.А. Генезис корпоративних об'єднань у продовольчій сфері / Н.А. Добрянська, А.В. Ніколюк // Економіка харчової промисловості. – Одеса, 2014. - №3 (23).– С. 5-8.
- Добрянська Н.А. Еволюція диверсифікації виробництва, мотиви та її цілі [Електронний ресурс] / Н.А. Добрянська, А.А. Нікіфорчук // Ефективна економіка. – 2013. №9. – Режим доступу до журналу: [http: www.economy.nayka.com.ua](http://www.economy.nayka.com.ua)
5. Добрянська Н.А. Інтеграційні системи в агропродовольчій сфері / Н.А. Добрянська, А.А. Нікіфорчук // Потенціал економічного розвитку в контексті Європейської інтеграції. Збірник наукових праць з актуальних проблем економічних наук / Наукова організація «Перспектива». – Дніпропетровськ: Видавничий дім «Гельветика», 2013. – С. 63 – 66.
6. Добрянська Н.А. Науково – теоретичні основи конкурентоспроможності підприємства / Н.А. Добрянська, М.О. Варгатюк// Теоретичні, методологічні та практичні аспекти конкурентоспроможності підприємств: монографія / за заг. редакцією проф. О.Г. Янкового. – Одеса, Атлант, 2017. – 514с. (с. 29-37).
7. Добрянська Н.А. Організаційно-економічний механізм розвитку диверсифікованого корпоративного об'єднання продовольчої сфери / Н.А. Добрянская, В.В. Попович// Вип. 1 (8). – Т. 1. – Полтава: ПДАА. – 2014. – с. 105 – 111.
8. Добрянська Н.А. Основні етапи еволюційного розвитку інституційного середовища диверсифікованих корпоративних об'єднань / Н.А. Добрянська, А.А. Нікіфорчук, О.В. Ніколюк // Економіка харчової промисловості. – Одеса, 2015. - №(26). – С. 5-8.
9. Добрянська Н.А. Особливості організаційно – правових форм функціонування диверсифікованих корпоративних об'єднань / Н.А. Добрянська,

А.А. Нікіфорчук // Агросвіт . – 2013. - №18. – с. 22-24.

10. Добрянська Н.А. Оцінка стану продовольчої безпеки Одеського регіону/ Н.А. Добрянська // Аграрний вісник Причорномор'я.- Серія: «Економічні науки». - Випуск 65 – Одеса: ТОВ «ЛЕРАДРУК». - 2012. - С.60 - 63.

11. Добрянська Н.А. Регіональні аспекти формування організаційно – економічного механізму розвитку підприємств агропродовольчої сфери [Монографія] / Н.А. Добрянська, А.А. Нікіфорчук, В.В. Попович. – Одеса: Друкарський дім, Друк - Південь, 2014. – 132 с.

12. Добрянська Н.А. Стан диверсифікованих корпоративних об'єднань у продовольчій сфері та їх роль у економіці/ Н.А. Добрянська, А.А. Нікіфорчук // Економіка харчової промисловості. – Одеса, 2013. - №4 (20). – С. 31-33.

13. Добрянська Н.А. Суть та значення методу бенчмаркінгу відносно оцінки конкурентоспроможності підприємства / Н.А. Добрянська, О.М. Попович, М.О. Варгатюк // Агросвіт – Київ, 2016. -№11.- С. 3-6.

14. Добрянська Н.А. Суцність моделі фінансового забезпечення диверсифікації / Н.А. Добрянська, А.А. Шевченко, О.М. Попович // Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту. Серія: економіка і менеджмент. – Черкаси, 2016. - №.1 (20) - С. 99 - 105.

15. Добрянська Н.А. Теоретичні основи управління конкурентоспроможністю підприємства / Н.А. Добрянська, М.О. Варгатюк // Інвестиції: практика та досвід – Київ, 2015. -№20.- С. 84 - 87. (МОН України 13.07.15).

16. Добрянська Н.А. Теорія і практика управління діяльністю диверсифікованих корпоративних об'єднань продовольчої сфери:Монографія / Н.А. Добрянська - Херсон: Грінв Д.С., 2013. – 370 с.

17. Добрянська Н.А. Формування продовольчих кластерів як фактор інноваційного розвитку / Н.А. Добрянська, А.А. Нікіфорчук // Вісник Тернопільського національного економічного університету. – Тернопіль, 2013. - №5.- С. 93 – 96.

18. Економічні проблеми ХХІ століття:Міжнародний та український виміри / За ред. С.І.Юрія.– К.: 2007. – 595с.

19. Історія економічних вчень: Підручник /Л.Я.Корнійчук, О.Татаренко. – К.: КНЕУ, 2010. – 564 с.

20. Колмогорова І.В. Формування економічної активності населення сільської місцевості під час кризових явищ в Україні / Н.А. Добрянська, І.В. Колмогорова // Економіка та держава – Київ, 2015. -№10.- С. 21-25.

21. Методологія наукових досліджень та практична підготовка: Практикум [навч. посібник для студ. вищих навч. закладів] / Д.М. Пармаклі, Л.А. Бахчиванжи, Н.А. Добрянська, Л.В. Лопотан. – Одеса: 2010. – 250 с.

22. Методологія наукових досліджень та практична підготовка: Практикум [навч. посібник для студ. вищих навч. закладів] / Л.А. Бахчиванжи, Н.А. Добрянська, Л.В. Лопотан. – Одеса: 2012. – 254 с.

23. Моделі і методи прийняття рішень в аналізі та аудиті: Навч. посібник / Котенко С.В., Попович В.В., Тінтулова Т.Я., Дяченко О.П., Добрянська Н.А. – Одеса: ОДАУ, 2014.– 136 с.

24. Поплавська Ж.. Історія економічних вчень. Курс лекцій. Львів: Вид-во ДУ “ЛП”, 2017.

25. Попович В.В. Аналіз показників вимірювання кількісного і якісного стану трудового потенціалу/ В.В. Попович , Н.А. Добрянська // Інвестиції: практика та досвід – Київ, 2014. -№19.- С. 16 - 18.

26. Попович В.В. Організаційно-економічні заходи регулювання зайнятості

сільської молоді/ В.В. Попович, Н.А. Добрянська // Бізнес - Навігатор: Науково-виробничий журнал. – Херсон, 2014.- №3 (35). – с. 146- 149.

27. Попович В.В. Проблемні аспекти перспектив розвитку трудового потенціалу АПК / В.В. Попович, Н.А. Добрянська // Агросвіт – Київ, 2014. -№19.- С. 15-18.

28. Попович В.В. Ринок праці: теоретичний аспект/ В.В. Попович, Н.А. Добрянська // Аграрний вісник Причорномор'я. – Зб. наук. праць ОДАУ. Серія: Економічні науки. – Одеса: ТОВ “Лерадрук”. – 2013. – Вип. 69. - с. 143-148.

29. Попович В.В. Этапы воспроизведения трудового потенциала сельских территорий / В.В. Попович, Н.А. Добрянская // Азимут научных исследований: экономика и управление, г. Тольятти - № 3 (8). – 2014. – с. 83-87

30. Філіпова С.В. Класифікація умов предоставлення венчурного капіталу для інноваційно діяльності підприємства [Електронний ресурс] / С.В. Філіпова, В.А. Сааджан // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2013. – № 2 (7). – С. 163-170. – Режим доступу до журн.: <http://economics.opu.ua/files/archive/2013/n2.html>

31. Філіпова С.В. Врахування груп економічного впливу як чинника якісного планування діяльності машинобудівного підприємства [Електронний ресурс] / С.В. Філіпова // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2013. – № 3 (8). – С. 11-15. – Режим доступу до журн.: <http://economics.opu.ua/files/archive/2013/n3.html>

32. Філіпова С.В. Екологічна складова соціальної відповідальності машинобудівного підприємства [Електронний ресурс] / С.В. Філіпова, М.І. Сухотеріна // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2015. – № 1 (17). – С. 204-207. – Режим доступу до журн.: <http://economics.opu.ua/files/archive/2015/n1.html>

33. Філіппова С.В. Ефективність управління матеріальними потоками на вітчизняних виробничих підприємствах: основні проблеми та управлінські завдання [Електронний ресурс] / С. В. Філіппова // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2014. – № 6 (16). – С. 229-233. – Режим доступу до журн.: <http://economics.opu.ua/files/archive/2014/n5.html>

34. Філіппова С.В. Оцінювання економічних показників діяльності організації на засадах врахування поглядів груп економічного впливу [Електронний ресурс] / С.В. Філіппова // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2013. – № 2 (7). – С. 235-240. – Режим доступу до журн.: <http://economics.opu.ua/files/archive/2013/n2.html>

35. Філіпова С.В. Система формування і забезпечення економічної безпеки підприємства [Електронний ресурс] / С.В. Філіпова, О.С. Дашковський // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2012. – № 2 (3). –С. 17-21. – Режим доступу до журн.: <http://www.economics.opu.ua/n3.html>

36. Філіпова С.В. Соціальна відповідальність у стратегії управління вітчизняним підприємством: проблемні питання інтегрування механізму [Електронний ресурс] / С. В. Філіпова // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2017. – № 2 (30). – С. 5-17. – Режим доступу до журн.: <http://economics.opu.ua/files/archive/2017/No2/5.pdf>

37. Шевченко А.А. Вплив грошової маси на економічний розвиток України / А.А. Шевченко, О.П. Дяченко, Н.А. Добрянська // Аграрний вісник Причорномор'я (серія«Економічні науки»). - Одеса, 2015. - № 78 – 2. – с. 164 – 173

38. Шевченко А.А. Державний борг України: сучасні реалії та основні тенденції / Н.А. Добрянська, А.А. Шевченко, О.П. Петренко // Аграрний вісник Причорномор'я (серія«Економічні науки»). - Одеса, 2016. - № 78 – 2. – с. 127 - 137

39. Юхименко П.І., Леоненко П.М. Історія економічних учень: навч. посіб. – 3-ге вид., випр. – К.: Знання – Прес; 2015. – с. 202 – 373.

40. Dobrianska N.A. Diversified corporate associations: modern scorecard analysis and assessment of their effectiveness ([Електронний ресурс] / N.A. Dobrianska, V.V. Popovych // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2017. – № 1 (29). – С. 6- 12.–

Режим доступу до журн.: <http://economics.opu.ua/files/archive/2017/No1/6.pdf>.

41. Filyppova S.V. Methodology of the region's investment-and-innovation ranking and image assessment [Електронний ресурс] / S.V. Filyppova, H.A. Smokvina // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2013. – № 1 (6). – С. 117-121. – Режим доступу до журн.: <http://economics.opu.ua/files/archive/2013/n1.html>
<https://infopedia.su/2x3d16.html>